

Tedenska priloga
Dolenjskega listaNOVICE
dolenjske

OPAZUJEMO • POROČAMO • KOMENTIRAMO

ČIŠČENJE JAM V ZALEDJU RADEŠČICE

V dveh dneh izvlekli za tri kontejnerje smeti

Jamarji jamskih klubov Novo mesto in Krka so v dveh dneh čiščenja iz podzemnih jam v zaledju Radeščiče, kratkega močnejšega potoka, ki izvira v Podturnu in se po nekaj kilometrih izliva v Krko, izvlekli kar tri polne kontejnerje smeti oziroma 15 m³ različnih odpadkov. Smeti so bile večinoma starejše, med njimi pa so našli vse od gum do podkev, škornjev in različnih ostankov embalaže olj in barv, hladilnik, kuhinjske posode, krožnike, veliko steklenic in konzerv vseh vrst pa tudi različne stekleničke z ostanki zdravil.

Novomeški jamarjski klub je eden izmed vodilnih slovenskih klubov za čiščenje podzemnih jam. Kot so povedali, bistvo njihovega dela pa ni le iznos odpadkov, ampak organizirano in sistematično čiščenje v sodelovanju z lokalno skupnostjo ter različnimi državnimi in drugimi organizacijami. Tako so se tokrat na pobudo investitorja Direkcije Republike Slovenije za vode (Ministrstvo za naravne vire in prostor) 24. januarja lotili čiščenja petih jamskih objektov v zaledju Radeščiče; šlo je za Brezno pri Pihalniku, Pihalnik, Brezno pri gradu Rožek, Brezno v ovinku ter divje odlagališče smeti pod gozdno potjo, delo pa so dokončali 3. februarja.

»Tudi če bo država v prihodnosti namenila del sredstev za čiščenje jam, bo

Zdravko Bučar, predsednik JK Novo mesto

vloga lokalne skupnosti pri teh delih še vedno zelo močna in tudi potrebna, tako da je ne smemo zanemariti. Vse onesnažene jame je nemogoče naenkrat očistiti in je zato nujno sistematično delo oziroma čiščenje. Vse od popisa onesnaženih objektov, ki je v veliki meri že narejen, do sistematičnega in postopnega čiščenja. Me pa skrbi, da se po popisu divjih odlagališč na površju v preteklih letih dejansko ni zgodilo nič, pa bi se lažje kot pri čiščenju onesnaženih podzemnih objektov,« je po akciji povedal Zdravko Bučar, prvi mož novomeških jamarjev.

RAZLIČNE TEHNIKE ČIŠČENJA

Čiščenje jam je ob raziskovanju vsako leto v programu novomeškega kluba. Obvladajo čiščenje od najmanjših jamskih objektov, v katere se lahko stlači mogoče le en ali dva jamarja, do srednjih in tudi večjih. »Uporabljamo vrhno tehniko, pri srednjih objektih si pomagamo z električnimi vitli in včasih s traktorskim, za čiščenje najbolj onesnaženih jam pa se je najbolj izkazal dvig s pomočjo dvigala na tovornjaku, ki lahko dvigne naenkrat več sto kilogramov bremena. Zelo pomembno je tudi dovolj številčno moštvo jamarjev. Tu moram poudariti sodelovanje z Jamskim klubom Krka, saj lahko dva kluba lažje sestavita tudi več ekip naenkrat,« je opisal Bučar. Tako je bilo tudi tokrat; prvo soboto je čistilo 29 in drugo 18 članov iz obeh klubov. Mihi Rukšetu iz JK Novo mesto je od tovrstnih akcij najbolj ostalo v spominu

Človek si kar ne more predstavljati, kaj vse so ljudje v desetletjih zmetali v jame.

čiščenje ponornega brezna Mišnica leta 2015. »Pred nami so ga skušali očistiti že jamarji JK Železničar, vendar neuspešno. Pobudo za čiščenje so dali krajani Vrbovca, akcijo pa sta podprli Krajevna skupnost Dobrič in Občina Trebnje. Mi smo delali v jami, za prebiranje in odvoz odpadkov pa so poskrbeli krajani. In tudi za odlično malico.« Takrat so tudi prvič uporabili zgoraj omenjeno zelo učinkovito strojno tehniko dviganja odpadkov s pomočjo dvigala.

POMEMBNO SODELOVANJE Z OBČINAMI

Novomeški jamarji so v preteklosti v sistematičnem evidentiranju onesnaženih jam in čiščenju najbolj ogroženih sodelovali z nekaterimi dolensjimi občini. Kot pove njihov član Tomaž Bukovec, je bilo eno najuspešnejših z Občino

Kočevje v projektu Life Kočevsko, sicer pa aktivnosti okrog tega izvaja že več kot 35 let, večji popis onesnaženih jam na njihovem območju so na primer izvedli že leta 1987, drugega pa leta 2002. Do zdaj so poleg kočevske dobro sodelovali tudi z Mestno občino Novo mesto; z njeno finančno podporo so med drugim leta 2001 opravili temeljit pregled onesnaženih jam v občini in predstavili njihovo potencialno ogroženost v raziskovalni nalogi, in občino Mirno Peč, s pomočjo katere so leta 2019 očistili še zadnjo onesnaženo jamo v teh občini; pri čiščenju, kot že zapisano, jih je delno podprla Občina Trebnje.

»Z drugimi občini na Dolenjskem pa za zdaj nismo našli skupnega jezika. Glede na razširjenost krasa so na delu ozemlja, na katerem delujemo člani JK Novo mesto in JK Krka, še nekatere ob-

čine, ki imajo izrazito onesnažene jame, na primer Ivančna Gorica, Žužemberk, Trebnje, Straža, Dolenjske Toplice in še nekatere,« so opozorili jamarji.

ONESNAŽENE JAME V BELI KRAJINI

Da zelo velik problem predstavljajo onesnažene jame v Beli krajini, je izpostavila arheologinja Zvonka Janežič, članica JK Novo mesto. »Jih je zelo veliko, kolikor pa vem, smo jamarji do zdaj očistili eno samo brezno. Brez aktivnega sodelovanja občin na tem področju gotovo ne bo šlo, čeprav je trenutno stanje bolj podobno temu, da česar ne vidim, ne obstaja. Ampak zaradi tega je Bela krajina že plačala enega največjih davkov ekološke katastrofe.« Ob tem se je dotaknila še jamske arheologije. »Vprašanje o tem, kdaj so ljudje začeli metati v jame odpadke, je zelo zanimivo. V jamah nemalokrat najdemo tudi ostanke iz rimske dobe, tudi srednjega veka, vendar pogosto ne vemo, ali gre za odmetavanje odpadkov ali kulturno dejanje. Jamska arheologija je v Sloveniji precej zapostavljena, najdemo pa marsikaj izjemno zanimivega, kot na primer kose amfor v plitvem breznu pri Črnomlju, ki se je, kar je še posebej nenavadno, odprlo šele pred kratkim.«

V Sloveniji je registriranih več kot 15.000 jam, dr. Jure Tičar pa pove, da so v katastru Jamske zveze in deloma na terenu pregledali podatke in stanje okoli 13.500 jam. Od njih je onesnaženih približno 2.500, pričakuje pa, da bo končna številka višja še za okoli 500 onesnaženih jam. Po teh podatkih je v Suhi krajini in na Dolenjskem onesnažena skoraj vsaka druga jama, še posebej so to jame blizu naselij in cest, nemalokrat pa tudi globlje v gozdovih.

M. Žnidaršič, foto: JK Novo mesto

Delo v ozkem in blatnem breznu, polnem smeti, je zelo zahtevno.

Brezno pri Pihalniku so zaprli s pomočjo betonskega pokrova in pred njim zložili še kamnito škarko.

Med jamarji so vse številčnejše tudi dekleta. Desno je Tanja Rukše, ena prvih jamark reševalk v Sloveniji.

SENČILA
MEDLE
WWW.SENCILA-MEDLE.SI

PERGOLE NOTRANJA SENČILA KOMARNIKI SCREENI SONČNA JADRA TENDE

SPREMLJAJTE NAS!

www.instagram.com/dolenjskilist/
www.facebook.com/dolenjskilist/

DOLENJSKILIST.SI